

k trestnímu stíhání původce jakožto jiné podle zákona zodpovědné osoby. Vychází-li se z předpokladu pro soukromé obžalobce nejnepříznivějšího, že stavení této lhůty zaniklo již dne 28. listopadu 1927, kteréhožto dne trestní řízení proti zodpovědnému redaktoru bylo k návrhu soukromých obžalobců soudním usnesením podle § 46 tr. ř. zastaveno, při čemž lze otázku, zda měli za tohoto stavu věci též soukromí obžalobcové ještě býti zpraveni o zastavení, ponechati stranou — začala podle odstavce (1) § 12 tisk. nov. tímto dnem šestinedělní lhůta, z níž do 3. listopadu 1927 uplynulo teprve 17 dní, dále běžeti a, ježto stihací návrh na původce, obžalovaného, byl pak u soudu podán již dne 2. prosince 1927, tedy po odečtení lhůty stavící dvacátého prvního dne, jest nade vší pochybnost jasno, že stihací návrh byl podán včas. Sproštění obžalovaného stalo se tedy z právního omylu a bylo proto vyhověti zmateční stížnosti, zrušiti napadený rozsudek, zároveň však pro nedostatek skutkových zjištění, která by umožňovala zrušovacímu soudu, by ihned ve věci rozhodl, přikázati věc prvnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí (§ 288 čís. 3 tr. ř.).

Čís. 3542.

Urážka tiskem (zákon ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.).

K beztrestnosti podle § 4 tisk. nov. nestačí, že tiskovou zprávou byl chráněn veřejný zájem, nýbrž se vyhledává, by byl ze závadné zprávy zřejmý úmysl, chrániti především tento zájem.

Nestačí, by se pachatel odvolal na skutečnosti, které pokládá podle svého subjektivního nazírání za postačitelé, nýbrž musí býti prokázány takové skutečnosti, jež při bedlivém objektivním zkoumání pro svou vnitřní spolehlivost a přesvědčivost postačí, by tvrzené obvinění mohlo býti pokládáno za pravdivé.

S hlediska § 4 tisk. nov. nestačí k beztrestnosti rozšiřovatele podle § 493 odst. druhý tr. zák. subjektivně předpokládaná spolehlivost prvního původce urážlivé zprávy; je vždy třeba zkoumati objektivní spolehlivost informátora ve spojitosti s obsahem zprávy informátorem sdělené, jakož i s okolnostmi, za kterých se informátor o obvinění dozvěděl a které k odůvodnění svého vinění uvedl, a konečně s ohledem na zvláštní okolnosti, za nichž své obvinění pronesl.

Může býti veřejným zájmem, by nešvary v politické straně byly odhaleny a odstraněny.

(Rozh. ze dne 25. června 1929, Zm I 733/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromých obžalobců do rozsudku krajského jako kmetského soudu v Chebu ze dne 8. listopadu 1928, pokud jím byl obžalovaný sproštěn podle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin proti bez-

pečnosti cti podle §§ 488, 491, 493 tr. zák., pokud se týče pro přestupek podle § 6 zákona čis. 124/24 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnosti soukromých obžalobců nelze upřítí oprávnění, pokud s hlediska důvodu zmatečnosti čis. 9 b) § 281 tr. ř. vytýká rozsudku mylný výklad zákona ohledně trestnost vylučujícího důvodu podle § 4 tisk. novely. V periodickém tiskopisu »D. W.« ze dne 4. září 1927 byla ve zprávě o schůzi místní organizace svazu rolníků v A. uveřejněna též řeč poslance M-a a tvoří předmět soukromé obžaloby jakož i sprostujícího výroku soudu dvě věty z reprodukce této řeči. Napadený rozsudek zjišťuje, že obsah této zprávy skutečně souhlasí s tím, co bývalý poslanec M. na oné schůzi mluvil; že ani pravdivost ani pravděpodobnost urážek obsažených v oněch dvou větách prokázána nebyla; sprostil však obžalovaného přes to z trestnost vylučujícího důvodu podle § 4 tiskové novely, uznáv, a) že v souzeném případě tu byl veřejný zájem, pozůstávající v eminentním zájmu venkovského obyvatelstva na orientaci, zda se skutečně ve svazu rolníků vyskytly takové nepravdelnosti, jak je poslanec M. tvrdil, a b) že se obžalovanému též podařil tak zvaný důkaz pravděpodobnosti, poněvadž jednak není vyvrácena jeho obhajoba, že obdržel článek od osoby důvěryhodné, která byla členem svazu rolníků a oné schůze se zúčastnila, takže mohl důvodně předpokládati, že poslanec M. při oné schůzi skutečně vše to přednesl, co je v článku uvedeno, a poněvadž dále mohl býti toho přesvědčení, že to, co poslanec M., který mu od dřívějšíka jako důvěryhodná osoba byl znám, ve schůzi mluvil, jest pravdivým tím spíše, an musil počítati s tím, že poslanec M. může očekávati, že bude pro obsah své řeči volán k trestní zodpovědnosti.

Právem napadá zmateční stížnost tento výrok jako právně mylný ve všech jeho složkách. V četných rozhodnutích nejvyššího soudu bylo již poukázáno k tomu, že k beztrestnosti podle § 4 tisk. novely nestačí okolnost, že tiskovou zprávou byl chráněn veřejný zájem, nýbrž že se vyhledává, by byl ze závadné zprávy zřejmým úmysl, chrániti především tento zájem; poukazuje se v tomto směru na obsah rozhodnutí uveřejněných ve sbírce nejvyššího soudu pod čis. 2182 a 2122 a jest rozsudek již v tomto směru ve svých základech pochybený, pokud o této náležitosti vůbec neuvažuje, spokojuje se zjištěním, že tu »veřejný zájem« byl. Pochybeným jest i způsob, jak soud rozřešil otázku tak zvaného důkazu pravděpodobnosti podle § 4 tiskové novely. Již důvodová zpráva ústavně právního výboru zdůrazňuje, že by při tomto důkazu nebylo lze vystačiti se stanoviskem subjektivním a že by hledisko subjektivní znemožnilo soudu téměř vůbec zkoumati vinu a učinilo by obviněného zpravidla předem beztrestným, takže by uražený nedošel ochrany; proto schvaluje i ústavně právní výbor doslov důkazu pravděpodobnosti v § 4

se stanoviska objektivního; i zrušovací soud vyřkl v četných rozhodnutích právní zásadu, že pro beztrestnost podle § 4 tiskové novely nestačí, by se pachatel odvolal na skutečnosti, které pokládá podle svého subjektivního nazírání za postačitelné, nýbrž že musí býti prokázány takové skutečnosti, jež při bedlivém objektivním zkoumání pro svou vnitřní spolehlivost a přesvědčivost postačí, by tvrzené obvinění mohlo býti pokládáno za pravdivé. Při tom může zajisté hráti důležitou roli osobnost informátora, ba mohla by snad za jistých předpokladů býti dokonce postačitelnou pro beztrestnost objektivní spolehlivost osoby informátora, leč vždy bude třeba zkoumati tuto spolehlivost ve spojitosti s obsahem zprávy informátora, jakož i s okolnostmi, za kterých se informátor o obvinění dozvěděl a které k odůvodnění svého vinění uvedl, a posléze s ohledem na zvláštní okolnosti, za nichž obvinění pronesl; vždyť nelze vyloučiti, že i osoba, třebaš jinak zcela důvěryhodná a spolehlivá, může v určitém případě vysloviti obvinění urážlivé a křivé buďto ze zlé vůle, buďto z nedorozumění, a sluší si tu uvědomiti případ, že obvinění bylo sděleno informátorem sice důvěryhodným, že však s druhé strany jde o obvinění osoby stejně důvěryhodné, podle své povahy skutku obviněním jí za vinu kladeného neschopné nebo sotva schopné; nebo případ, že jde o obvinění z výroků nebo z činů, jichž svědkem nebyl jen informátor sám, nýbrž i celá řada osob jiných; aneb o obvinění z výroků stavších se za takových okolností, kde i omyl nebo nedorozumění, třebaš i velmi spolehlivého informátora, by bylo možným.

Veškeré tyto okolnosti mohou míti vedle osoby informátora důležitý a rozhodný význam pro správné právní posouzení otázky, zda »byly dokázány aspoň okolnosti, pro které tvrzení zprávy mohlo býti považováno (tedy objektivně, nikoli subjektivně) důvodně za pravdivé. Ve všech těchto směrech jest však napadený rozsudek pochybeným; o obsahu a o významu obvinění a o osobách, proti nimž směřovalo, neuvažuje soud vůbec; o okolnostech, za nichž bylo obvinění vysloveno, rovněž se nevyjadřuje, ačkoli právě v souzeném případě ke všem těmto okolnostem mělo býti přihlíženo co nejbedlivěji, anť se jednalo o řeč, obsahující prý různé velmi důtklivé útoky proti vůdcům svazu rolníků; o řeč ve veřejné schůzi, jejíž obsah a smysl mohl býti po případě i mylně porozuměn nebo pochopen; takové úvahy byly tím spíše v souzeném případě na místě, an sám rozsudek uvádí, že v rozhodné době byly mezi poslancem M-em a svazem rolníků jisté rozpory a že to bylo obžalovanému známo; právě tyto rozpory, toto napětí v životě politickém měly však býti obžalovanému pobídkou, by bedlivě zkoumal, zda lze za takových okolností obsah vysloveného obvinění, třebaš by pocházelo od osoby jemu z dřívějšíka známé jako důvěryhodné, beze všeho přijmouti za pravdivé. Leč soud jde tak daleko, že přiznává beztrestnost podle § 4 tisk. novely obžalovanému přes to, že zjišťuje, že v závadných směrech nebyla prokázána ani pravděpodobnost, a opírá sprostňující výrok jen o spolehlivost osobnosti řečníka (poslance M-a) a neznámého člena svazu rolníků, který prý obžalovanému článek k uveřejnění odevzdal. Kmetský soud stojí na stanovisku ryze subjektivním, přiznav obžalova-

němu beztrestnost z důvodu subjektivně předpokládané spolehlivosti pramene z části soudu vůbec neznámého — aniž byl alespoň objektivní spolehlivost těchto pramenů v konkrétním případě zkoumal. Přímou nepochopitelným ostatně jest, jak se soud v souzeném případě mohl omeziti na zjištění spolehlivosti — nota bene subjektivní — onoho pramene, když zároveň zjistil, že obžalovaný musil s tím počítati, že M. každého času může očekávati, že pro své tvrzení bude trestně volán k zodpovědnosti. Právě za takových okolností byla na místě zvýšená opatrnost u obžalovaného jakožto rozšiřovatele zprávy, který upadá podle druhého odstavce § 493 tr. zák. v trest stejně jako první původce. Význam tohoto ustanovení byl by přímo zmařen, kdyby se vycházelo se stanoviska prvním soudem hájeného, že stačí jakási subjektivně předpokládaná spolehlivost prvního původce urážlivé zprávy k beztrestnosti rozšiřovatele. Poukazuje-li rozsudek v této souvislosti k tomu, že při hájení veřejných zájmů tiskem musí býti postačitelnou pro beztrestnost podle § 4 tisk. novely spolehlivost důvěrníka a že by složitějším šetřením o věcné správnosti obvinění účel, chrániti veřejný zájem, vlastně mohl býti zmařen, sluší poznamenati, že zajisté nelze při tak zvaném důkazu pravděpodobnosti žádati, by snad bez mezery byl důkaz proveden o všech v tom kterém případě v úvahu přicházejících skutkových okolnostech, leč nelze též upadati v opačnou chybu, že pachatel v tomto směru nemusí podniknouti nic, to tím méně v souzeném případě, kde by prostý dotaz u samého poslance M-a snad byl postačil k tomu, by se stěžovatel dověděl o tom, co poslanec M. sám ve své svědecké výpovědi uvádí, že totiž v jeho řeči měly býti vysloveny jen povšechné možnosti, nikoli vinění určitých osob. Co se posléze týče rozsudkem zdůrazněného veřejného zájmu, sluší připustiti, že by mohlo býti veřejným zájmem ve smyslu zákona, by případné nešvary nebo nepravdivosti v politické straně byly odhaleny neb odstraněny, zda však již takovému účelu sloužila reprodukce pouhého jednostranného podezřívání strany nebo jejích činitelů, stavšího se v politické schůzi osobou mající se stranou rozpory, bylo by přece nanejvýš na uváženu. Bylo proto zmateční stížnosti soukromých obžalobců vyhověti a podle § 288 čís. 3 tr. ř., jelikož tu nejsou zjištěny skutečnosti, které by měly býti základem nálezu, kdyby se zákona náležitě užilo, věc vrátiti soudu své stolice, by ji znova projednal a rozhodl. Uvažování o dalších námitkách zmateční stížnosti stalo se tím bezpředmětným, to tím spíše, any v podstatě jsou zbudovány na obsahu jiného trestního spisu, který při hlavním přelíčení vůbec na přetřes nebyl přiveden.

Čís. 3543.

Každé zásilce, která má býti doručena ve věcech trestních, nutno připojiti zpáteční lístek (§ 7 min. nař. z 15. dubna 1902, č. 74 ř. zák.); nestalo-li se tak a byla-li obsílka k hlavnímu přelíčení dána do jedné